

"Šis laiks nav vienkāršs"

Ko Saeimas vēlēšanu gadā vēlas Latvijas Pašvaldību savienība? Protais, ka vairāk saprātīgas reģionālās politikas un plašāku dialogu ar valdību pēc jaunā parlamenta ievēlēšanas. Par aktuālajiem tematiem intervija ar LPS priekšsēdi auceniek GINTU KAMINSKI. Viņš organizāciju vada piekto gadu, ir Dobeles novada deputāts, Latvijas Zemnieku savienības ierindas biedrs.

EGILS LĪCĪTIS

Ko sakāt par valsts vadītāju uzrunām Vecgada vakarā? Iedvesmoja lieliem darbiem?

G. Kaminskis: Varbūt prasījās vairāk uzmundrinājuma un stabilāka skata nākotnē.

Vai tiesa, ka valdes kolēģi jums pārmet, ka esat pārāk pielāvīgs, mazprasiģ sarunās ar valdību?

Man liekas, jāmeklē kompromiss ikvienā jautājumā, jo ne ar bļaušanu panāk iznākumu. To panāk sarunājoties, argumentējot, kā pēc tas un tas nepieciešams. Pašvaldību loma ir pārvaldīt visu lauku, bet katra nozare ir citāda. Ir eksperti, kas strādā, tad mūsu priekšlikumi nonāk attiecīgā ministrijā, pēc tam meklējam sapratni valdībā un parlamentā. Mēs, piemēram, pirmie nojautām krīzi, ka cilvēki nespēs norēķināties par gāzi, elektrību. Septembrī LPS vēstuli saņēma Ministru prezidents, to pāradresēja Ekonomikas ministrijai, kura darbojas, meklē risinājumus. Tāda man pieeja, konstruktīva.

Vai agrāk atsaucības un labvēlības valdības attieksmē pret pašvaldību vajadzībām nebija vairāk? Vai nav mazinājusies iespēja uzspiest, lobēt lauku viedokli, kopš ZZS vairs nav vadošajās pozīcijās?

Kad 13. Saeima sāka darbu, parādījās problēma, ka daudzi ievēlētāji no pašvaldību opozīcijas deputātu loka. Bijušie Rīgas domnieki vai reģionu pārstāvji, pārsvarā "KPV LV" frakcijas biedri, skatījās uz lietām lielā mērā caur opozicionāru prizmu. Bija sarežģīti cilvēkiem, kas nav vadījuši novadus, pierādīt pašvaldību nepieciešamību kā tādu. Tika samazināta pašvaldību ieņēmumu proporcija no iedzīvotāju ienākuma nodokļa no 80 uz 75%, vēl šur tur apcirpts finansējums. Nebija viegli aizstāvēt pašvaldību pozīciju Rīgā, bet neizpratni pamazām dzēšam. Aizpagājušajā gadā neizde-

KARINAS MIEZĀJAS FOTO

Gints Kaminskis: "Mums priekšā sarunas par nopietniem procesiem izglītības jomā, jo izglītība ir puse no visiem mūsu budžeta izdevumiem. Nevarēsim ar dažu skolu slēgšanu kompensēt gaidāmo pedagogu algu paaugstinājumu."

vās panākt kompensāciju pašvaldību ieņēmumu kritumam, taču finanšu ministrs mūs sadzirdēja un panācām vienošanos. Pērn vienošanās par izlīdzinošiem maksājumiem nāca jau vieglāk. Mēs arī zinām, cik daudz uzticības bauda pašvaldības un cik – Saeima, valdība un partijas. Pēdējām ir knapi 7% iedzīvotāju uzticības, kabinetam, parlamentam apmēram 20% robežās, kamēr vietvarām atbalsts pārsniedz 50%.

Vai tad centra politiķi nav greizsirdīgi par augstu uzticības procentu līderiem uz zemēm?

Domāju, noteikti ir. Bet arvien uzsveru – iedzīvotāju uzticība ir jāizmanto! Ir vairāk jāstrādā ar pašvaldībām! Tas ir veids, kā celt arī Saeimas, valdības reitingus, jo atbalsta skaitļi nav tikai uz rūtīppapīra savilkts grafiks. Pozitīvs reitings nozīmē – cilvēki saprot, ka rīcība bijusi pareiza.

Kā tulkojat zemo apmeklētības līmeni pašvaldību vēlēšanās, kur balsot devās trešdaļa iedzīvotāju?

Ietekmēja daudzas lietas. Kovida situācija. Tas, ka bija administratīvi teritoriālā reforma, pēc kuras daudziem likās, ka vara attālinās no cilvēka, un daļa nesaprata pārmaiņu pamatojumu. Trešā lieta – partiju līderi no Rīgas reklamēja, lai provincē cilvēki dodas vēlē. Atkal uzticēšanās līmenis, kad septiņu procentu uzticību pelnījušie aicina balsot par tiem, kam 50% iedzīvotāju uzticēšanās.

Kā būs pēc deviņiem mēnešiem, izdarot izvēli nacionālā mērogā?

Būs slikti, ja nekas nemainīsies. Apelēt pie pilsoņa pienākuma izpildes ir par maz. Izteikot ar saukļiem – cilvēki nenāks, tāda veidā protestējot. Lai paceltu cilvēkus uz vēlēšanām, jābūt kompleksai pieejai. Jāstrādā visai pārvaldes sistēmai kopā, lai viens saprastu, ko otrs dara, un atkārtos – pašvaldības ir primārais, uz ko jābalstās. Lielākā daļa vietējo vadītāju tika pārvēlēti amatos, neskatoties uz iestāstīšanu, cik tas slikti. Nevajag domāt, ka vēlētais nesaprātis, ka viņu var apmullot. Nē, cilvēki saprot. Arī propagandēto "pašvaldību vadītāju aizsēdēšanos". Tik ilgstoši, trīs, piecus saukumus nedrīkstot vadīt. Vecajā Eiropā – jo pilsētas mērs ilgāk pelnījis iedzīvotāju atbalstu, jo ir cienījamāks.

Administratīvi teritoriālā reforma skāra apmēram piektdaļu valsts pārvaldes. Aicinu ķerties klāt atlikušajām četrām piektdaļām – administrācijai valsts pusē arī nepieciešamas pārmaiņas! Kad pēdējoreiz reformētā valsts pārvalde, lai to iedarbinātu pa jaunam? Šī Saeima nespēs, bet jaunajai gan jāpadomā par sistēmas efektivizēšanu, un ne jau populistiskā līmenī – dāvai, mazināsim ministriju skaitu līdz astoņām vai sešām.

Taisnība, visur pie varas palika vecie līderi, izņemot Latvijas lielāko pašvaldību, kurā notika radikālas izmaiņas. Kā raugāties uz Rīgā notiekošo – iedzīvotāji nereti iebilst, pretojas pārāk straujām pārmaiņām?

Jāskatās, cik ir protestētāju. Viens vai trīs neapmierinātie sataisīs lielāku

troksni nekā simts klusējošu pārmaiņu piekritēju. Rīgā varas uzstādījumi ir skaidri, pamatojoties uz ekspertu slēdzieniem, lēmumi ir jāpieņem. Bet lēmumi jāizskaidro! Kā Norvēģijā notiek municipālās reformas? Pirmkārt, saprotot, ka tās veiks. Otrkārt, izstrādājot virzienus, kādā veidā darīs. Trešajā solī pieņemot nepieciešamos normatīvos aktus, un no 1. janvāra sistēma sāk strādāt pa jaunam. Tas ievēlka pat desmit gadu ga-

Krīzei sākoties, bija daudz nezināmā. Bija vērojama valdības vilcināšanās lemt, zināma neuzticība pašvaldībām, kamēr mēs teicām – ļaujiet mums strādāt, būt proaktīviem, palīdzēt cilvēkiem. Toreiz aizbildinājās ar personas datu aizsardzību. Tagad var dabūt senioru telefonu numurus, aicinot uz vakcināciju. Plašāka iesaiste, palaušanās uz pašvaldībām būtu lietpratīgāka rīcība. Laiks pagājis, sapratne augusi.

“Cilvēki Latvijā dzīvo ne tikai pilsētās, bet joprojām visā valsts teritorijā. To nedrīkstam pazaudēt.”

rumā, bet visos posmos notikušas publiskas apspriešanas. Visiem viss skaidrs.

Rīgā notiekošo vērtēs pēc diviem darba gadiem. Nomainoties vadībai galvaspilsētā, ne visur pēkšņi mainījās virziens, strādā iepriekš pieņemtie lēmumi, vecā izpildvara. Daudz kur vietā nācis vien nākotnes redzējums, pēc kura spriest, ka notiks pagrieziens. Atsakoties, piemēram, no gāzes apkures, pilsētniekiem piedāvā pietiekami ilgu buferzonu laika ziņā. Rīga pieskaņojas Eiropas nostādņām. Manuprāt, pareizi.

Kā vērtējat valdības spēju krīzes situācijā? Vai zemāko līmeņu vadītājiem, cilvēkiem reģionos, vienmēr saprotama Kariņa kabineta politika, cinoties ar pandēmiju?

Ko teikset par spītņiekem, kas nevēlas vakcinēties?

Vakcinēšanās ir mūsu kopējā atbildība par sevi un apkārtējiem, lai dzīvotu drošā vidē. Nekad visi vienādi nedomāsīm. Būs pieci, desmit procenti, kurus nekad nepārlicinās potēties. Varbūt nevajag uzbāzties šiem pieciem procentiem.

Iedzīvotāji iepazinušies ar jaunajiem gāzes, elektrības tarifiem un ar pieaugušajām cenām veikalos. Pašvaldību savienība uzskata, ka 40% ģimeņu pakļauti nabadzības riskam – ko jūs iesakāt darīt valdībai, sniedzot atbalstu cilvēkiem?

Daudzās Eiropas valstīs analizē situāciju, cenšas pieņemt pareizākos lēmumus, palīdzot iedzīvotājiem energokrīzē. Arī mūsu valdībai

jāreaģē aktīvāk. LPS aicināja rīkoties no septembra, taču rēķini joprojām aug, un tas, ka līdz 40% māsaimniecību varētu nespēt maksāt par apkuri, elektroenerģiju, ir nopietns signāls. Pagājušonedēļ nosūtītajā vēstulē Ministru prezidentam aicinām pārskatīt enerģētiskās nabadzības definīciju, paredzot atbalstu māsaimniecībām, kuru izdevumi par energoresursiem pārsniedz 10% no kopējiem izdevumiem un maksa par siltumu gada laikā augusi par 25%. Dažviet tarifi nav kāpuši tik strauji, tomēr tas nav lokāls jautājums, problēma ir visaptveroša. Runājam par visu valsti. Pabalsts pienākas tiem, kas apsilda mājokli kā ar elektrību, tā gāzi, jo rīt nepāriesim gāzes pavarda vietā uz malkas apkuri. Vēl viens risinājums, kam valdība pagaidām nepiekrīt, ir PVN samazinājums uz apkures sezonu. Taču šo iespēju neizslēgsim.

Kāda situācija ar mājokļu pabalstiem – pieprasījums pēc tiem pašvaldībām pieaug?

Trūcīgo ģimeņu skaits gada laikā pieaudzis par 40%, un pabalsti būs vajadzīgi vairāk. Valsts nāk talkā, sedzot 50% no atbalsta, pašvaldībām arī jāiegulda papildus līdzekļi. Runa ir ne tikai par mājokļu pabalstu. Apvienojoties pēc teritoriālās reformas, jādomā, kā nepasliktināt stāvokli iedzīvotājiem, kas dzīvoja dažādās lokālajās teritorijās uz vietas. Arī tas uzliek izdevumu slogu.

Šis laiks absolūti nav vienkāršs. Strauji palielinoties cilvēku skaitam, kuriem nepieciešama palīdzība, pie valsts var nākties meklēt atbalstu garantētā minimālā ienākuma līdzekļu nodrošināšanai jau šogad, nevis 2023. gadā, kā paredzēts.

Ārkārtas stāvokļa ierobežojumi, palīdzība ģimenēm energokrīzē būs tēmas Saeimas priekšvēlēšanu kampaņā. Kādu lietīšķu piedāvājumu LPS sagaida no partijām, startējot uz nākamo Saeimu?

Mums priekšā sarunas par nopietniem procesiem izglītības jomā, jo izglītība ir puse no visiem mūsu budžeta izdevumiem. Nevarēsim ar dažu skolu slēgšanu kompensēt gaidāmo pedagogu algu paaugstinājumu. Jāsaprot, kā mūsu jaunatne izglītosies, jāgādā, lai liela daļa neaizbrauc prom. Patsarg Dievs, ko tad darīsim!

Reģionālās attīstības ziņā ir milzīga atšķirība starp centru un perifēriju. Cilvēki Latvijā dzīvo ne tikai pilsētās, bet joprojām visā valsts